

Marutaudist Ukraina:Vene föderatsiooni vahelise konflikti kontekstis

Enel Hakmann
Peaspetsialist
LTHO, Põlumajandus-ja Toiduamet

Käsitletavat teemad

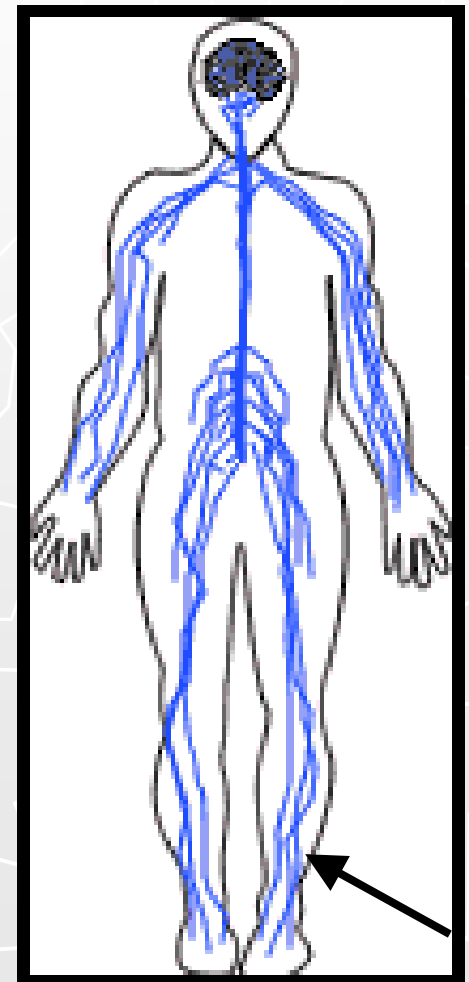
- ▶ Üldülevaade haigusest
- ▶ Levik
- ▶ Eesti olukord
- ▶ Ukraina-Vene konflikti seos
- ▶ Bioohutus
- ▶ Seire

Marutaud (marutõbi) e. raabies e. hüdrofoobia

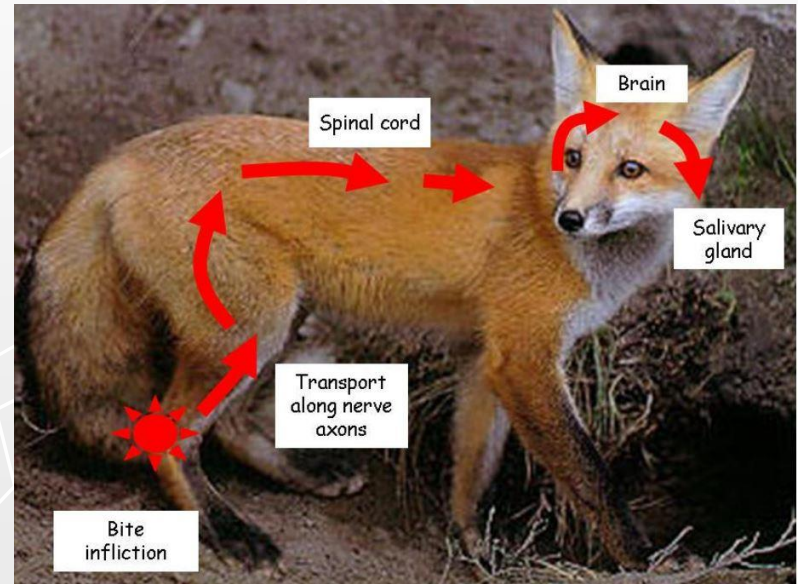
- ▶ Loomade ja inimeste äge närvisüsteemi kahjustav surmaga lõppev haigus
- ▶ *Rhabdoviridae* sugukond
- ▶ *Lyssavirus* perekond
- ▶ Kliiniline pilt:
 - hälbed isendi käitumises
 - agressiivsus
 - intensiivne salivatsioon
 - neelu- ja skeletilihaste halvatus

Lõppeb alati haigestunud isendi surmaga

Marutaud

- ▶ Haigustekitaja levib süljega (haav, vigastatud nahk, limaskest)
- ▶ Peiteaeg- 14 öp.- 6 kuud, keskmiselt 4-8 nädalat
- ▶ Nakatunu nakkusvõimeline 4-10 (15) päeva enne haigusnähtude ilmnemist
- ▶ Surm ...10 p. kliinilise pildi avaldumisest
- ▶ Ravi puudub, ennetatav vaktsineerimisega

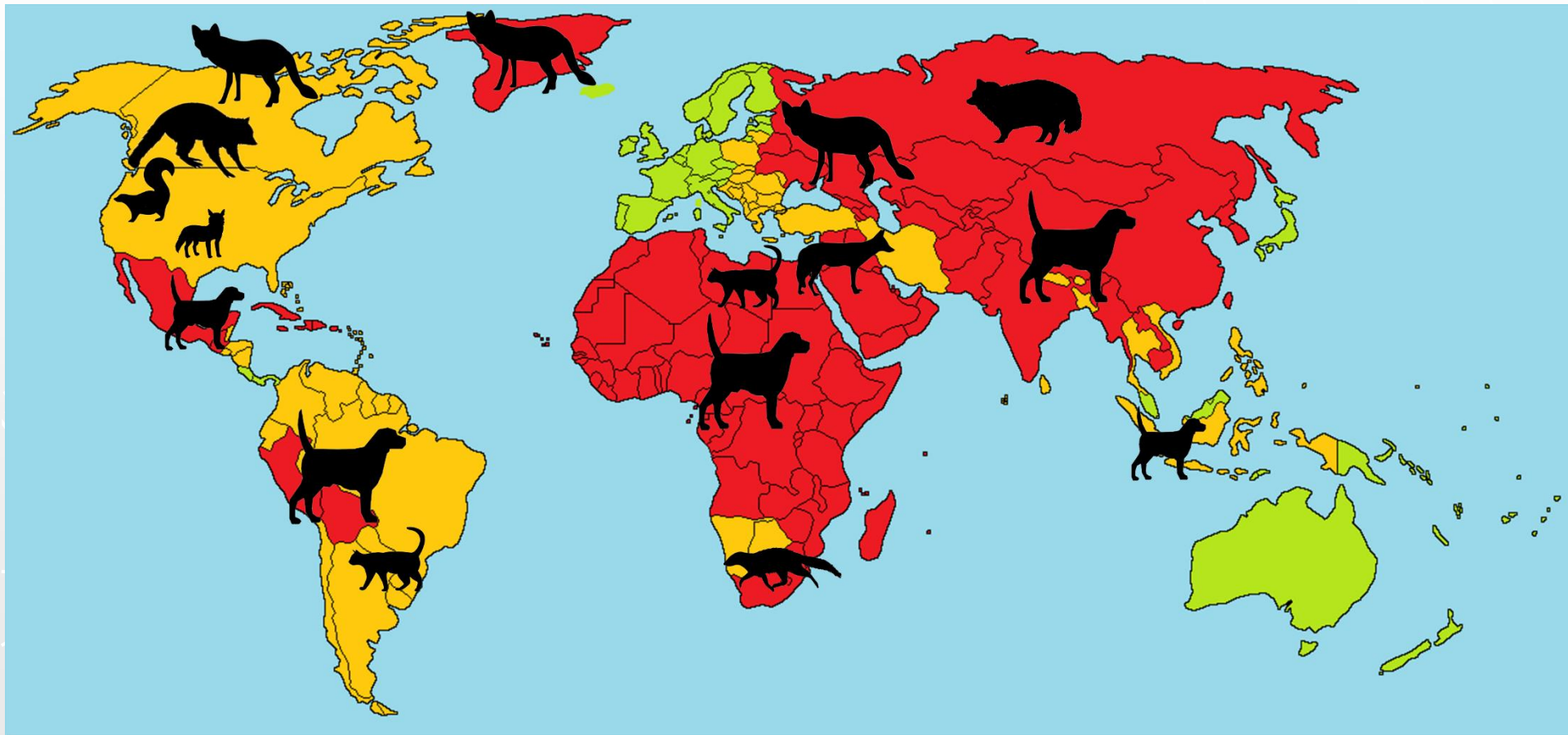
Viiruse püsivus keskkonnas

- ▶ Tundlik kuivamise suhtes- kui sülg katsudes kuivanud, siis tõenäoliselt mittenakkuslik.
- ▶ Stabiilsus keskkonnas:
 - Tugevatoimelised seebid, puhastusained, happed ja alused inaktiveerivad viiruse
 - Tundlik kõrgetele temperatuuridele
 - UV kiirgus surmab viiruse
 - Rasvlahustid inaktiveerivad viiruse

Levik maailmas

- ▶ Surmavamim nakkushaigus maailmas
 - 150 teadaolevat inimesurma päevas
 - 1 inimjuhtum/10 min. jooksul
 - 2/3 haigestunutest alla 15 a. lapsed
- ▶ 98% inimjuhtudest põhjustatud koera hammustusest
- ▶ Aastas vaktsineeritakse üle 15. milj. inimese (~330 000 surmajuhtumi vältimiseks)
- ▶ Metsloomade vaktsineerimise tulemusena on vabad Prantsusmaa, Šveits, Soome, Belgia, Holland, Austria, Saksamaa, Eesti, Läti, Leedu jt.
- ▶ Itaalias, Ungaris, Leedus, Kreekas oli ning Poolas on nakkuse taaslevik

Levik, põhikandjad

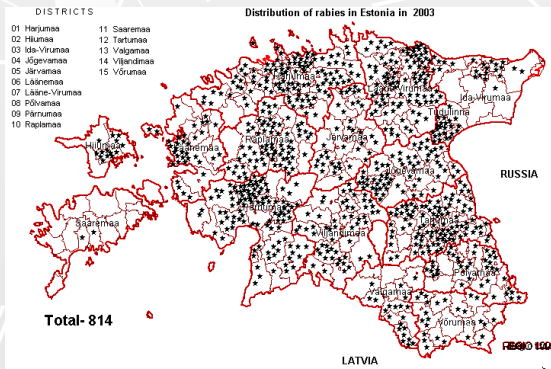

Ei leidu – Austraalias, Okeaanias, Uus-Meremaal, Antarktikas.
Enim inimjuhtumeid Aafrikas, Aasias, Lõuna-Ameerikas

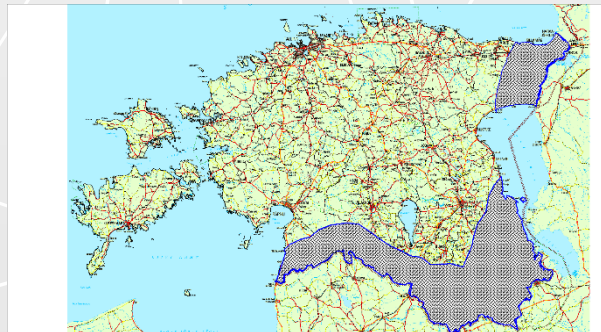
Marutaud Eestis

- „Traditsiooniline marutaud“, mille põhilevitajateks koerad, levinud sajandeid
- Metsamarutaud, mille põhikandjateks rebased-kährikud alates 1968 a.
- ~300 juhtumit/aastas
- Esmakordne metsloomade vaksineerimine 2005 a., Põhja-Eesti ja saared
- Alates 2006 kuni 2010 kogu Eesti (45,226 km²) vaksineerimine 2 x aastas
- 2011-2014 vaksineerimine puhveralas Läti ja Venemaa piiril
- Alates 2015 vaksineerimine Kagu- ja Kirde –Eesti puhveralal vastu Venepiiri (30-50 km piirist)

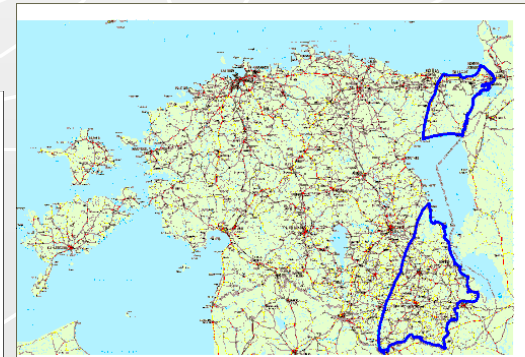
Marutaudijuhtumid 2003

Puhverala 2011-2014

Puhverala 2015...

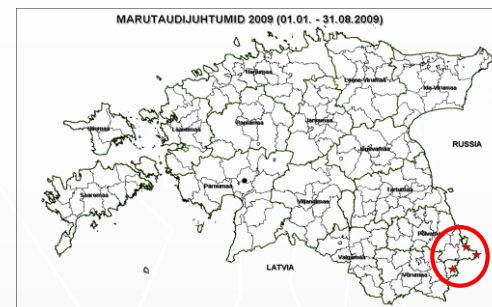

Marutaud Eestis

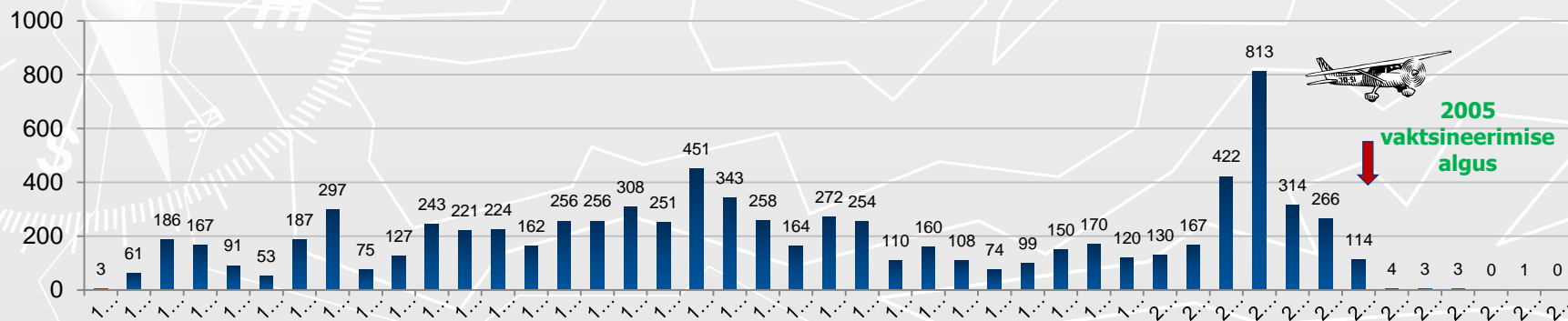
- Seire aastaringset
 - marutaudikahtlased loomad (loomaarstid)
 - marutaudi riskiloomad (jahimehed)
- Vaktsineerimise järelkontroll- tervet rebaste-kährikute uuringud

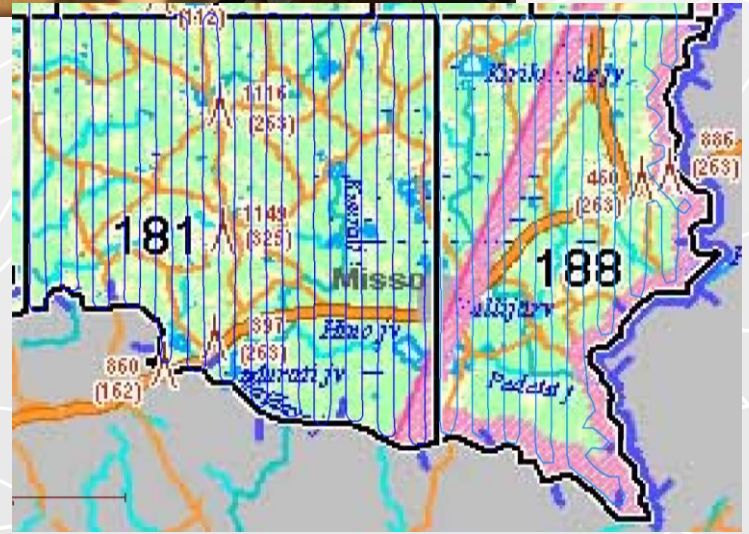
vaktsineerimisalal (4 looma/100 km²)

- Vaktsiini söömus
- Antikehade tiiter
- Haiguse taaspuhkemise oht püsivalt suur!
 - Pidev seire ja ohualade vaktsineerimine
 - Lemmikloomade vaktsineerimine
 - Piirikontroll

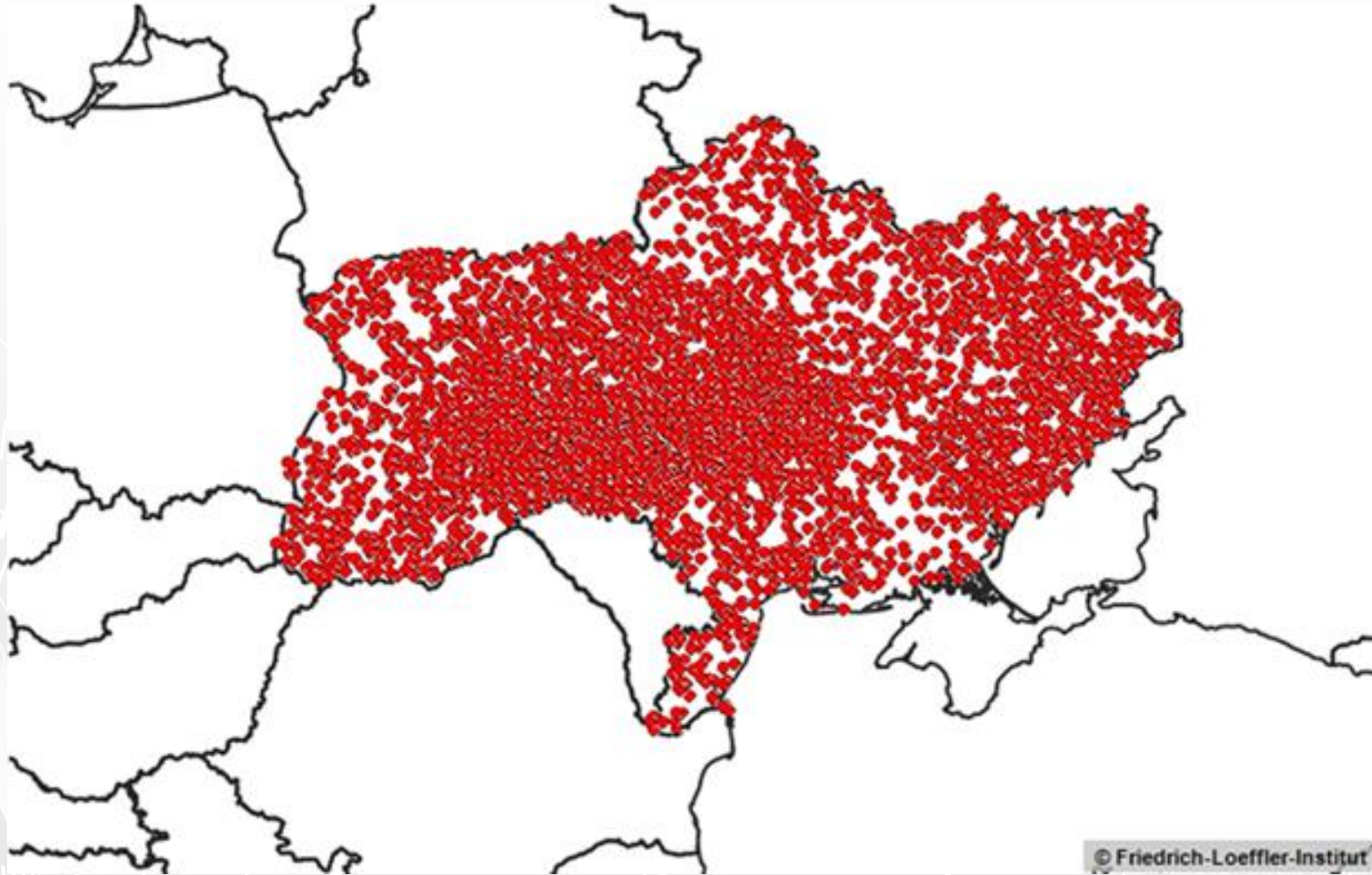

Marutaudijuhtumid (kodu- ja metsloomad) aastatel 1968 kuni senini

Marutaudialane situatsioon Ukrainas 2018-2020

Marutaudialane situatsioon Venemaal, Valgevenes (???) 2018-2020

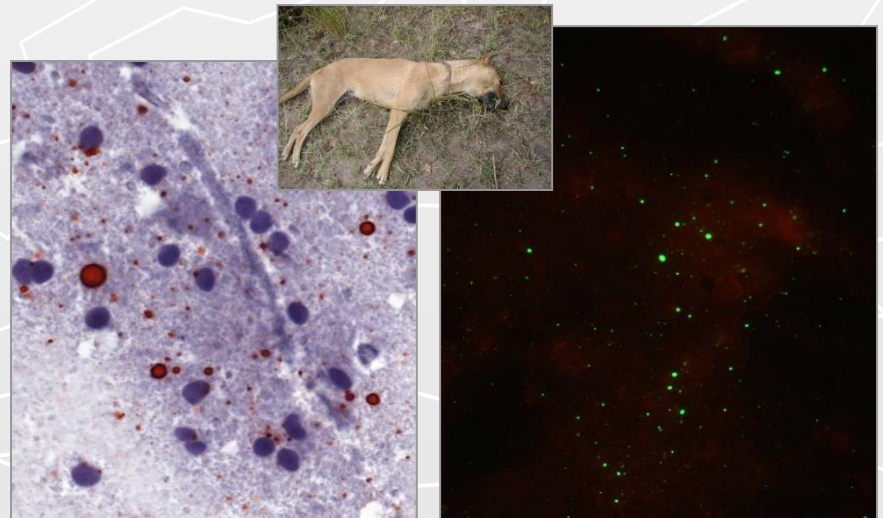

Looma käitumise hindamine

- ▶ Looma päritolu (UKR, Vene, nendega kontaktne), vaktsineerimisstaatus
- ▶ Kas rünnakut/hammustust provotseeriti?
- ▶ Kuidas loom käitus enne ja pärast rünnakut?
- ▶ Milline antud looma tavapärane käitumine?
- ▶ Tavaliselt agressiivsus, mis läheb üle paralüüsiks, vahel ei esine agressiivsust
- ▶ Isolatsiooni, nakkusvõime **10 (14 päeva)** enne kliinika avaldumist, haigustunnuste järgselt surm tavaliselt **7-10 p. jooksul**

Marutaudikahtlane loom

- ▶ Isolatsioon 14 päeva
- ▶ Vaktsineerimata loom, kliinika, omanikuta loom - soovitav eutanaasia
- ▶ Peaaju laborisse uuringule (IFR, PCR, CC)
- ▶ Vaktsineeritud loom- ükski vaktsiin pole 100% efektiivne!
- ▶ Kui 14p.- ga ok, vabastada, vajadusel vaktsineerida

Toimingud puremisjuhtumil, inimkontakt

- ▶ Esmane inimeste ohutus-kummikindad!
- ▶ Loomade asjakohane käitlemine- suukorvid, rätikud, kraed
- ▶ Kui hammustushaav, limaskestast saastumine süljega:
 - Pesta voolava vee ja seebiga
 - Desinfitseerida
 - Pöörduda arsti poole (PEP)
 - Teavitada PTA kohalikku keskust
 - Teavitada Terviseameti piirkondlikku esindust
 - Looma pea uurimisele VTL-i

Olulisim haiguskahtlusel

- ▶ Reservuaarloomad- rebane, kährik
- ▶ Suurim ohuallikas praegu- **omanikuta loom/päästetud/varjupaiga loom,** leevendatud nõuetega sisse toodud loom
- ▶ Kõrgema riskiga- kass, koer, veis, nahkhiir
Suhtuda kahtlustesse tõsiselt!!!
- ▶ Võtta proov laboratoorseks uuringuks!
- ▶ Pos. vastuse puhul epidemioloogiline uurimine

Marutaudi seire

	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive	No of wildlife tested	Positive
Suspected wildlife	183	0	160	0	226	0	228	0	102	0	207	0	317	0
Indicator animals	1 628	0	696	0	1 038	0	866	0	967	0	1 035	0	994	0
TOTAL	1 811	0	856	0	1 264	0	1 094	0	1 069	0	1 242	0	1 311	0

Seireuuringud 2021: indikaatorloomad- 1004 uuringut, diagnostilised- 240 (86 reb./123 kähr).

Koduloomade uuringud	2018	2019	2020	2021	2022
Koer	3	6	1	2	
Kass	6	6	9	5	2
Veis	5	13	12	8	
Lammas	5	4	1	1	1
Hobune	1	1	0	1	
KOKKU	20	30	23	17	3

Tänu tähele panemast!

